Nederland en Vlaanderen TIMS

Vereniging voor Molinologie in Nederland en Vlaanderen

Lathum, 5 mei 2026

Uitnodiging voor de 34e voorjaarsexcursie op zaterdag 13 juni 2026
Thema: Koren-pelmolens in Groningen

Beste leden en abonnees,
Het bestuur van TIMS Nederland en Vlaanderen nodigt u van harte uit om deel te nemen aan de voorjaarsexcursie 2026. Het thema is: "Koren-pelmolens in Groningen".

Sinds de excursie in de jaren negentig naar Groningse en Drentse oliemolens zijn we niet meer naar Groningen geweest. Dat gaan we nu goed maken met een excursie naar Groningse koren-pelmolens in en rond Winsum. De excursie vindt plaats op 13 Juni, tijdens het Groninger Molenweekend, zodat leden het ook kunnen combineren met een weekendje Groningen.

De excursie begint bij de molen “De Groote Geert” in Kantens. De molen is uitgerust met Van Busselneuzen met remkleppen en zelfzwichting op de binnenroede en Oud-Hollandse voorzomen met zelfzwichting op de buitenroede. Binnenin is de molen uitgerust met twee pelstenen (voorloper en naloper), een koppel maalstenen, een koekenbreker en een elevator. De molen kan helaas niet draaien vanwege een gat in de buitenroede.

De tweede is de “Eva” in Usquert. Deze molen heeft een Oud-Hollands gevlucht met zeilen. In het verleden heeft de molen zelfzwichting en zelfs een windroos gehad. Deze functioneerde in combinatie met een staart. De windroos is al snel van de kap gewaaid, waarschijnlijk omdat men de staart had vastgezet. De molen is uitgerust met twee pelstenen, koppels maalstenen, en drie kammenluiwerken (allemaal draaiend op dezelfde luitafel). Een andere bijzonderheid is dat het koppel blauwe stenen een drietaksrijn heeft.

De derde molen (onder voorbehoud) is de molen “De Jonge Hendrik” in Den Andel. De molen is op de binnenroede uitgerust met systeem Dekker met neusremkleppen en zelfzwichting en op de buitenroede systeem Van Bussel met neusremkleppen en zelfzwichting.

Bij de bouw van de molen in 1875 is gebruik gemaakt van een afgebroken achtkant van een korenmolen uit Niekerk. Deze molen was in 1847 gebouwd als vervanger van een standerdmolen. Het spoorwiel van de molen is een omgebouwd bovenwiel van de standerdmolen.

De molen is uitgerust met één koppel 16der kunststenen, twee pelstenen, een pletterij, drie elevatoren, een gortzeverij, een waaierkast, een koekenbreker en een kammenluiwerk.

Voor de vierde molen rijden we om Winsum heen naar Wetsinge. Daar bezoeken we molen “De Wetsinger”. Deze molen is op beide roeden uitgerust met Van Bussel stroomlijnneuzen zonder remkleppen met zelfzwichting en dwarskleppen op het uiteinde van de zelfzwichting.

De molen is uitgerust met één koppel maalstenen, twee pelstenen, een stofafzuiging (op windkracht), een sleepluiwerk en een elevator. Een bijzonderheid is dat de pelstenen een onderaandrijving hebben.

Het pelwerk is niet alleen bijzonder vanwege de onderaandrijving, ook de pelkuipen zijn buitengewoon te noemen: zij zijn dubbelwandig. De binnenste wand bestaat uit pelblik, de buitenste wand is een soort van gesloten kast. Er is in de molen een stofafzuigingssysteem op windkracht om de dust na het pellen weg te zuigen. Het handmatige 'dust afgooien' tussen de pelvloeren wordt hier dan overbodig. Ook ontbreken hier de schootemmers, want het gepelde product wordt via een buizensysteem getransporteerd voor het volgende pelproces. Het was zeker voor die tijd (kort na 1945) zeer modern en heeft verder als voordeel, dat er voor de pellers veel minder kans is op de beruchte 'stoflongen'.

De vijfde molen is de molen “De Ster” te Winsum. Deze molen is uitgerust met Oud-Hollands en zeilen op de binnenroede en Van Bussel stroomlijnneuzen met neusremkleppen en zelfzwichting op de buitenroede. De molen heeft één koppel 17der kunststenen, twee pelstenen en een kammenluiwerk. Daarnaast heeft de molen een bijzondere vang. De bovenste helft is een Vlaamse vang, de onderste helft een ijzeren hoepelvang.

De laatste molen die we gaan bezoeken is de molen “De Vriendschap” te Winsum. Deze molen is uitgerust met zelfzwichting met Oud-Hollandse voorzomen op de binneroede en Bremer-stroomlijnneuzen met remkleppen en zelfzwichting.

De bouw van deze molen start in 1785 in Mensingeweer, waar Cornelis Jans Pel een standerdmolen laat afbreken en een achtkante pelmolen laat bouwen met doorlopende achtkantstijlen. Deze molen is in 1801 verplaatst naar Winsum en op een stenen achtkant geplaatst. De molen was voorzien van twee pelstenen in een tussenvloer onder de stellingvloer. Deze vloer is verdwenen, waardoor de constructie goed zichtbaar is. De pelstenen zijn eveneens verdwenen.

In 1878 kleeg de molen een koppel maalstenen op de vloer onder de pelstenen. Dit koppel werd via het spoorwiel en een tussenrondsel aangedreven en draait dus andersom vergeleken met een normale bovenkruier. De molen is verder verstevigd met kruizen in het achtkant dwars door de molen heen. Waarschijnlijk is dit gedaan om de krachten van het pellen bij een molen met doorlopende stijlen beter te kunnen opvangen.

Nederland en Vlaanderen TIMS

Vereniging voor Molinologie in Nederland en Vlaanderen

. **Vervoer**

Het vertrekpunt ligt bij P&R parking ten westen van het station Winsum. Er wordt met eigen vervoer gereden. Eventuele kosten onderling te verrekenen.

Programma(voorlopig)

Vertrek Station Winsum	10:00 -10:15
De Groote Geert te Kantens	10:15 -11:05
Eva te Usquert	11:15 -12:05
De Jonge Hendrik te Den Andel	12:15 -13:30
De Wetsinger te Wetsinge	13:45 -14:35
De Ster te Winsum	14:45 -15:55
De Vriendschap te Winsum	16:05 -16:55
Terug bij het station	17:00

Na activiteit

Mogelijkheid tot deelname aan diner in Winsum of omstreken. Details hierover zullen nog bekend gemaakt worden.

Deelname en voorwaarden

De deelnamekosten worden geschat op €12,00. ***Alleen leden krijgen een korting van €3,- en betalen geschat €9,00 .*** (Schatting op basis van 15 deelnemers). Per deelnemer is één introducé mogelijk als het een huisgeno(o)t(e) betreft of een geïnteresseerde. Bij overschrijding van het maximum aantal van 50 deelnemers gaan leden echter voor.

Laatste informatie

Wij houden u op de hoogte. Er is geen verzekering afgesloten voor deze excursie. Iedereen moet er van doordrongen zijn dat hij of zij op eigen risico deelneemt.

Aanmelding ACTIE 1

Aanmelding *geschiedt via e-mail, telefonisch of door een kaartje te sturen aan:*

Eddy De Saedeleer
Barrevoetsehoek 63
9340 Lede
België
Mobiele tel: +32-476-605915
(op 13 juni +31-6-83944367)
info@molenkunde.eu

Onder vermelding van:

- naam en adres
- aantal deelnemers
- telefoonnummer (voorkeur voor mobiel)
- aantal vegetarische lunch(es)
- deelname aan diner
- evt. dieetwensen (vegetarisch, etc.)

Betaling ACTIE 2

Voor deelname is het NODIG om het verschuldigde bedrag over te maken, zie de in **VET** gezette tekst onder "Deelname en voorwaarden". U kunt het verschuldigde bedrag overmaken op:

KBC rekening:

BE09 7310 4952 6757 (IBAN) – KREDBEBB (BIC)

t.n.v. TIMS Nederland en Vlaanderen

Vermeld voor de zekerheid de namen van de deelnemers voor wie u betaalt onder "Mededeling" bij de betaling.

Uw betaling dient bij voorkeur uiterlijk woensdag 10 juni in ons bezit te zijn.

Namens het bestuur van TIMS Nederland en Vlaanderen:
Tot ziens in Groningen op 13 juni a.s.

Het TIMS Nederland en Vlaanderen bestuur